



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

XI. An Christus, quà homo, fuerit nobis per omnia similis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

dignitas creata respectu Christi, quā hominis, nihil aliud est, quā ipsum esse in potestate, dignitate, & gloria primum seu proximum post DEUM.

CONTROVERSI A XI.

AN CHRISTUS QU A HOMO nobis per omnia fuerit similis?

Ulamvis, ut diximus, Christus inventus fuerit, ut homo, hoc est, Essentiā humanæ Naturæ nobis omnino similis, ut docet etiam S. August. Tract. 17. in Joan. & alij. Attamen in Accidentibus seu adjunctis multas prærogativas habuit tam in corpore, quā in anima. De quibus, nunc agendum, & aliquid etiam obiter dicendum de modo & circumstantijs partus Virginis; quæ; licet ad propositum facere non videantur, cum controversa inter nos & hæreticos non sint, quia tamen præstantiam corporis Christi ostendunt, idque supra cætera Hominum corpora extollunt, silentio præterire nolui; siquidem non est animus, solos hæreticos refellere, sed etiam Catholicos erudire & stabilire.

PARS PRIOR.

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Prima prima.* Corpus Christi fuit quidem formatum in utero Beatissimæ Virginis tanquam loco conceptionis naturali: modo tamen diverso & nobiliore. Prima pars aperte patet ex Math. & Luca. 1. Et ex purissimis sanguinibus Beatissimæ Virginis fuisse Corpus Christi formatum ex San. Damasceno Lib. 3. cap. 2. docet S. Thom. Parte 3. Q. 31. art. 5. cum cæteris Theologis, habeturque in 6. Synodo. Actione 11. Epist. Sophronij. Hoc namque ad Maternitatem Virginis, & generationem Christi ex Virgine planè necessarium erat; siquidem juxta Aristot. de gener. animal. cap. 18. & 19. materia humanæ conceptionis est sanguis mulieris defæcator.

II. Secunda pars declaratur. Juxta communem Doctrinam Medicorum nos homines ita concipimur. Inprimis maternus sanguis, ex quo formandum est corpus, in certum locum uteri materni, hoc est, in matricem colligitur. Deinde sanguis ita collectus ope seminis paterni in certa membrā figuratur, prout anima rationalis postulat, quæ figuratio aliquot menses durat, sicuti de semetipso testatur Salomon Sapient. 7. v. 1. *Sum quidem & ego mortalis homo similis omnibus, & ex genere terreni illius, qui prior factus est, & in ventre Matris figuratus sum Caro, decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine ex semine hominis, & delectamento somni conveniente.* Denique corpore sufficienter formato seu figurato Deus infundit animam, fitque homo exiguæ admodum parvitas. At corpus Christi ex purissimo virginis sanguine absque ullo semine paterno intra momentum ope Spiritus S. formatum, animatum, & Ver-

bo unitum fuit, nempe in ultimo instanti consensu materni, hisce verbis expressi: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum, Luc. 1. v. 38.*

III. Dixi 1. in verbis Salomonis *decem mensium tempore.* Nam licet aliqui nascantur septimo; octavo, decimo, vel undecimo mense; quia tamen optimi & perfectissimi fines sunt novem menses Solares, seu decem Lunares inchoati, & hic sit maximè naturalis ac communis terminus, idcirco istius solius Salomon meminit, cum de suo natali mentionem inducit. Videri potest Tirin. in cit. locum. Dixi 2. Corpus Christi intra momentum formatum; ubi tamen hic ordo est servatus, ut 1. puriores partes sanguinis fuerint delatae in suum locum generationis destinatum. 2. ut ille sanguis fuerit figuratus. 3. ut condensatus fuerit secundum proportionem loci continentis. 4. ut in ipsum sic alteratum & dispositum fuerit introducta materia organica. 5. ut Anima rationalis in Corpore jam organizato fuerit creata. 6. ut ex unione animæ cum corpore resultaverit Humanitas. Et tandem 7. immèdiatè subsecuta fuerit unio Verbi cum Humanitate. Hinc surgunt nonnullæ Quæstiunculæ breviter dissolvendæ.

IV. *Prima.* An organizatio Corporis Christi facta fuerit cum Anima rationali & Unione hypostitica in uno eodemque instanti? Respon. organizationem sumi posse duobus modis. 1. pro introductione formæ substantialis in materiam jam dispositam. 2. pro transmutationibus illis præcedentibus, quæ sunt præsertim duæ, scilicet transportatio materiæ in locum aptum, & ejusdem alteratio, id est, dispositio, figuratio, condensatio; hoc posito. D. Thom. 3. Part. q. 32. art. 4. & nonnulli Theologi existimârunt, in humana generatione Matrem non concurrere activè, sed solam ministrare materiam, adeoque totam efficientiam Spiritui S. tribuerunt, qui utique in instanti eam ponere potuit. Sed D. Bonavent. in 3. Dist. 4. art. 2. q. 1. & plures alij Theologi sentiunt, Matrem etiam effectivè concurrere in illa transportatione materiæ, & ejusdem alteratione, qui idcirco docent, organizationem Corporis Christi. 1. modo sumptam in instanti evenisse, postis enim ultimis dispositionibus; quæ ad introductionem formæ requiruntur, statim ea forma ponitur. Uno igitur eodemque instanti introducta fuit in Corpus Christi forma substantialis, & facta Animatio; atque Incarnatio; Animatio quidem, quia aliàs mulier non diceretur mater hominis: Incarnatio verò, tum quia aliàs natura humana fuisset in se persona personalitate propriâ, tum quia Maria non diceretur Mater Christi, quod tamen definitum fuit in Concilio Chalcedonenſi Actione 4. 2. autem modo acceptam organizationem tradunt ijdem Auctores, eam non accidisse in instanti, quia agens naturale non potest illas transmutationes facere in instanti. Attamen cum vis activa Beatæ Virginis roborata fuerit virtute Spiritus Sancti, ideo organizatio Corporis Christi brevissimo tempore facta fuit. Unde infert bene D. Anselmus Lib. de Concept. Virginis cap. 11. *Beatam Virginem Mariam fuisse Matrem hominis Dei & naturalem & miraculosam;* illud quia habebat potentiam generativam, licet remotam, & secundum illam egit in formatione corporis Christi: hoc verò, quia ejus potentia non fuit reducta ad actum per operationem homi-

hominis, sed Dei in instanti aut brevissimo tempore. Videatur Tanner Tom. 4. Disp. 2. q. 2. dub. 9.

V. *Secunda.* Quare conceptio Christi tantum tribuatur Spiritui Sancto; cum etiam Pater & ipse Filius concurrerint; docent enim Scholastici, externas Dei operationes (qualis fuit Conceptio) esse communes toti SS. Trinitati & omnes tres Personas pariter concurrere v. g. ad creationem Mundi. Respon. ad hanc Opera Christi conceptionem totam quidem Trinitatem concurrisse, sed eam Spiritui Sancto peculiariter adscribi, tanquam Personali ejus Proprietati singulariter convenienter; Nam juxta Patrum & Theologorum consuetudinem communia opera Trinitatis illi Personae peculiariter appropriantur, cuius personali perfectioni illud opus magis responderet. Sic creatio & similia opera Potentiae divinae appropriantur Patri; quia iste est à semetipso primum principium etiam reliquarum Personarum: opera Dei Sapientiae appropriantur Filio, quia est Verbum Intellectuale: Opera denique Charitatis appropriantur Spiritui Sancto, qui est Auctor divini amoris. Adscribitur igitur Incarnatio & Conceptio Christi Spiritui Sancto, tum quia fuit maximum opus divinae charitatis, tum quia facta est gratis non ex aliquibus meritis, sed ex sola gratia, quae itidem Spiritui Sancto attribuitur. Tum quia homo ille, qui concipiebatur factus, est Sanctus, & Filius Dei; quod utrumque ipsi etiam Spiritui Sancto attribuitur, ut notavit S. Thom. Q. 32. cit. art. 1. in corp. & ad 1.

VI. *Tertio.* Quomodo Christus descendit de Caelo in uterum Virginis juxta Symbolum Nicenum: *Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de caelo; & incarnatus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, & homo factus est.* Nam hic descensus de caelo nec divinitati, nec humanitati ejusdem congruere videtur; non Divinitati, quia haec non potest loco moveri, cum sit ubique, & sua Immenfitate omnia repleat; non Humanitati, quod enim descendit de Caelo, debet prius fuisse ibi, sicuti nemo potest descendere de monte, nisi prius fuerit in monte, sed Humanitas Christi non fuit prius in caelo, sed primum in utero matris creata fuit. Ergo non descendit de Caelo. Respon. descensum hic non significare formalem & proprium motum localem; sed effectum similem motui locali, quia Filius Dei praexistens in Caelo, & repente apparens in terra videbatur descendisse de Caelo, quando enim aliquem vidimus in monte existentem, & postea in valle apparentem, putamus illum descendisse de monte. Ita Filius Dei repente in carne apparens putatur de caelo descendisse; sicuti Spiritum Sanctum vidit Joannes Baptista descendentem de Caelo, idest, visibiliter apparentem, cum antea latuisset Joan. 1. v. 32.

VII. *Quarta deniq. Quaestio est.* Utrum Christus secundum Humanitatem sit Filius Spiritus Sancti, quandoquidem ab eo peculiariter formatus est magis, quam ullus homo à suo Patre, adeoque supplevit vices Patris. Respon. negative, quia hoc solum dicitur de viventibus, quando ex ipsa vi productionis unum procedit ab alio in similitudinem perfectam Naturae, quam similitudinem cum Spiritu Sancto Christus secundum humanam naturam (quae hujus productionis for-

malis est terminus) non habet. Ergo non est Filius Spiritus Sancti.

VIII. *Doctrina secunda.* Nativitas quoque Christi multò alia fuit à nativitate reliquorum hominum, & hac longè felicior; utpote ex Virgine, & absque hujus ullo dolore. Explicatur. Egressus caeterorum hominum ex utero matris est planè miserabilis; quia & matri ingentes dolores creat perumpendo aut distendendo viscera, & ipsi infantes facti ac pleni fordibus egrediuntur cum ejulatu & genitu, quamprimum sentiunt aëris frigiditatem praecalore uteri materni; Sicuti etiam fatetur Salomon loco cit: v. 3. *Et ego natus accepi communem aërem, & in similitudinem factam decidi terram, & primam vocem similem omnibus emisit plorans, in involumentis nutritus sum; nemo enim ex Regibus aliud habet nativitatis initium. Unus ergo introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus.* Ajunt verò periti ex prima voce infantium dignosci posse, utrum sint masculi aut femellae; masculos enim clamare A. femellas E. quasi illi invocarent Adamum: istae verò Evam juxta initiales istorum litteras.

IX. Christi autem Nativitas felix fuit. *Primo.* Quia fuit ex Virgine, ut docet fides, & traditur satis clarè in Sac. Script. Isaia 7. v. 14. *Ecce virgo concipiet, & pariet Filium. Non enim, inquit Ambros. Epist. 81. concepturam tantum virginem, sed & parturam virginem dixit.* Sic igitur miraculosè Christus penetravit uterum Virginis, uti postea janus clausus intravit ad discipulos Joan. 20. v. 26. Caeterum perpetua Beatissima V. Mariae virginitas etiam post partum definitur à Martino V. in Concilio 1. Lateranens. Consult. 5. Can. 3. apud Tanner Tom. 4. fol. 533. his verbis: *Si quis secundum SS. PP. non constetur proprie & secundum veritatem Dei Genitricem Sanctam semperque Virginem & Immaculatam Mariam, utpote ipsum Deum Verbum specialiter & veraciter, qui à Deo Patre ante omnia secula natus est; in ultimis saeculorum absque semine concepisse ex Spiritu S. & incorruptibiliter eum genuisse indissolubili permanente & post partum ejusdem Virginitate, condemnatus sit.* Huc etiam spectat articulus Symboli Apostolorum: *Natus ex Maria Virgine, in quo Fideles Mariam absolute Virginitatem profitentur.* Accedunt Patres tum alij apud Valentiam Tom. 4. D. 2. Q. 2. Tum ij, qui ex instituto contra Helvidium perpetuam Virginitatem Mariae defenderunt; è quibus Hieronym. peculiari libro contra Helvidium, & Hildephonsus, de quo Eutrandus apud Vasq. D. 121. c. 2. n. 23. Anno 659. sic scribit: *Hereticos Narbona venientes, natione Gortos Teudium & Hellagium per Hispaniam vagantes, & de Virginitate B. Mariae Virginis blasphemè loquentes P. Hildephonsus, editis libris, confutat, & à Rege Recaredo tota Hispania facit exterminari.* Pro confirmatione ejusdem perpetuae Virginitatis facit, quod habetur in vita S. Aegidij tertij Francisci Assisiatii athenae. Is virum è D. Dominici familia eximie doctum, & de perpetua Virginitate Deipatae dubium sibi difficile consentientem tali prodigio contra ancipitem cogitationem confirmavit: ter scipione terram impulit, dicto singulos ictus profecutus hoc ordine: *Maria Virgo ante partum: Maria virgo in partu: Maria Virgo post partum, & mox lilia totidem ad scipionis impulsam Aegydiique vocem solo emerferunt.*

X. *Secundo.* Nativitas Christi non attulit ejus Matri Virgini ullum dolorem, qui ex distensione viscerum nascitur, nec membranam illam, quæ dicitur claustrum Virginitatis, dissipit; non enim decebat eam doloribus partus cruciari, quæ in conceptu nullam carnalem voluptatem fenserat. Ita communiter Patres & Scholastici, è quibus D. Gregor. Nazianzenus Theologus de Christo patiente ita scribit: *Expers (Maria Virgo in partu) laboris & doloris extitit incorrupta & integra &c.* Sed quomodo potuit esse absque dolore & incorruptione cum ejus aperta fuerit vulva juxta illud Exodi 13. v. 2. *Sanctificate mihi omne primogenitum, quod aperit vulvam in filiis Israel.* Respon. Christum nascentem non referasse vulvam Matris, sed claustrum Virginis uterum penetrando exiisse in lucem. Ita Cyrillus Hieros. & Hormisdas Papa Epist. 1. c. 3. Videatur Cornelius à Lapide in locum cit. Atque in hunc sensum intelligendus Ambrosius lib. 2. in cap. 2. Lucæ; sicut enim iste, ita etiam illi aliud non volunt, quam Moyse Exod. cit. juxta interpretationem Patrum, quos plures adducit Valentia Tom. de Controversiis fidei fol. 402.

XI. *Tertio.* Nativitas Christi fuit absque ullis consueti puerperij sordibus in Matre Virgine. Ita sæpe indicant SS. PP. ex quibus S. August. Lib. 29. contra Faustum c. 3. & 4. *Sulte, inquit, unde sordes in Virgine Matre, ubi non est concubitus cum homine Patre?* ubi ratio indicatur; Nam sordes puerperij veniunt ex commixtione seminum, & ex eo, quod partes aliquæ seminum superflue ad formationem corporis egrediantur ex meatuum apertione. Sed in B. Virgine nec sigillum fuit ruptum apertione uteri, nec in ea erat aliquid superfluum &c. Hinc etiam Corpus Christi mundissimum apparuit, sicut etiam in reliqua vita nec corpus ejus, nec linteamina aliquid fætoris exhalârunt, sed potius suavissimum odorem sparserunt, ut merito illi accommôdes illud Ecclesiastici 24. v. 21. *quasi balsamum non mistum odor meus.* Ex quo facile est cogitatu, qualem voluptatem hauserit B. Virgo ex tactu & amplexu Christi, cum aliæ Matres ex suorum infantium sordibus & fætoribus magnam molestiam sentiant.

XII. *Doctrina tertia.* Corpus Christi in reliqua etiam vita multiplicem diversitatem & præstantiam habuit. Nam 1. potuit sine cibo & potu vivere, quamdiu voluit, sicuti in deserto 40. diebus jejunavit Math. 4. v. 2. potuit aquas transire sine navibus, sicut fecit Math. 14. v. 22. 3. potuit se invisibilem facere, sicuti fecit Lucæ 4. v. 3. *ipse autem transiens per medium illorum ibat,* scilicet non visus. 4. Solo tactu panni potuit se momento pingere, sicuti fecit in linteo Veronicæ, & in linteo sepulturæ. 5. potuit totum corpus ad indivisibilem redigere, ut fecit in Eucharistia. 6. potuit esse in locis pluribus distantibus, sicuti in stomachis communicantium. 7. denique vestis ejus non est detrita, sed semper mansit integra, & cum ipso crevit, atque adhuc asservatur Treveris. Nihil horum poterunt cæteri homines, nisi divinâ vi ad aliquid horum subleventur.

XIII. Cæterum quamvis Christus communis hominum miseria non refugerit, famem, sitim, fatigationem &c. tum ad veritatem naturæ comprobendam. tum ad exemplum patientiæ nobis præbendum, nullum tamen morbum admisit, quia non decebat Christum omnium morbo-

rum Medicum & Curatorem, præsertim cum morbi non ex communi naturæ constitutione, sed ex peculiaribus defectibus inordinati vitiis aut malæ complexionis proveniant: Ipsi autem Spiritus Sanctus optimam complexionem dederit, & ipse temperantissimè vixerit.

XIV. Objici potest, morbos non semper oriri ex interno defectu corporis, sed nonnunquam ab extrinseca aëris inclementia provenire, unde etiam Christus potuerit morbum contrahere. Respon. illas graviore aëris injuriæ prudenter fuisse à Christo devitatas, leviores autem complexionis robore superatas. Sed urgetur, si Christus nulli morbo fuit obnoxius, tum fuisset immortalis, nisi violentâ morte sublatus fuisset; etenim si Medicis credimus, nemo sine febre moritur. Respon. illum nihilominus naturaliter moriturum fuisse præ nimio senio deficiente nativo calore & humido radicali, qui defectus propriè non est morbus, licet vulgò dicatur: senectus ipsa est morbus. Hæc tamen cum isto limite sunt intelligenda: nisi Christus uti voluisset medio extraordinario, quod paratum habebat.

XV. Demum Corpus Christi fuit pulcherrimum, & ipse speciosissimus, ut bene de illo dici possit: *speciosus formâ præ filiis hominum.* Psal. 44. v. 3. eâ tamen formâ, quæ minimè fuit muliebris, sed quæ aptissimè conveniebat viro. Hoc suadent tum communis sententia Patrum ex cit. loco Script. tum quia omnibus modis perfectiora sunt, quæ sunt virtute divinâ causam naturalem supplente. tum quia hoc testantur Nicephorus Lib. 1. cap. 40. & Josephus Lib. 18. Antiquitatum cap. 16. tum quia sic conveniebat, ut scilicet erga eum facilius bene afficerentur homines; etenim gratior est pulchro veniens è corpore virtus.

XVI. *Doctrina quarta.* Anima quoque Christi multis privilegijs antecelluit cæterorum hominum animas. Explicatur. *Primo.* Si vera est Sententia Magistri. D. Bonav. in 2. Dist. 41. & quorundam Theolog. & Philosoph. animas rationales hominum perfectione substantiali individuali inter se differre; tum Anima rationalis Christi multo perfectior fuit cunctis animabus hominum. Faver autem huic opinioni Salomon Sapientiæ. 8. v. 19. *agens de se: puer eram ingeniosus, & sortitus sum animam bonam, & cum essem magis bonus, veni ad corpus in coequinatum.* Ubi præstantiam sui ingenij non attribuit bonæ dispositioni corporis, sed è contra bonam dispositionem corporis attribuit bonitati animæ, tanquam causæ.

XVII. *Secundo* non contraxit peccatum originale, nec ejus contrahendi debitum habuit. Quia Christus in Adamo non peccavit, cum in ejus virtute generativa tanquam effectus aliquando secutus non fuerit contentus, sed absque semine virili Spiritus Sancti Virtute fuit conceptus. Unde apertum adhuc est discrimen inter Christum, & Beatissimam Virginem Mariam, quantumvis hæc etiam piè credatur, nec peccatum originale, nec proximum hujus contrahendi debitum habuisse; ille enim habebat prærogativam istam per se, utpote extra consuetum naturalem modum ab Adamo descendens: hæc verò per solum Specialem Dei favorem; cum enim communi cunctis hominibus naturali modo ab Adamo descenderet, ideoque pacto, quod Deus cum Adamo ejusque posteris fecerat, includi deberet, ob

merita

merita Christi prævisa fuit ab isto pacto (quæ odiosum est) exempta, & sic tam à peccato originali, quam proximo hujus contrahendi debito præservata, ut fuse ostendi in Disp. mea de Immunitate B. Virginis Mariæ à peccato originali, ejusque debito contrahendi &c. Aliud etiam nullum peccatum in Christo locum habuisse, mox dicemus.

XVIII. Statim in primo puncto Conceptionis Anima Christi habuit usum rationis (quem nos ante septennium vix acquirimus) juxta illud Jerem 31. v. 22. *creavit Dominus novum super terram, femina circumdabit virum*, nempe Maria utero suo Christum, qui licet staturâ & ætate sit adhuc infans, tamen in primo instanti conceptionis vir est Sapientiâ, gratiâ, & gloriâ perfectus, ut omnes Patres & Doctores exponunt. Hunc Rationis usum etiam in somno retinuit, quia species habuit infusas à phantasia independentes. Ergo potuit illis uti sine conversione ad istam. Advertit etiam S. August. Lib. 15. de Trinit. c. ultim. necessitatem conversionis ad phantasmata oriri ex peccato, quod utique non erat in Christo.

XIX. Quarto. Anima Christi habuit statim omnis generis Scientias. Ita omnes Catholici juxta illud ad Coloss. 2. v. 3. *In quo, scilicet Christo, sunt omnes thesauri scientiæ & sapientiæ absconditi*. Quatruplex autem assignatur Scientia. Increata Beatifica, Infusa, & Aquisita. Per primam harum Humanitatem Christi non cognovisse, certa est inter Theologos sententia, & conformis modo loquendi Patrum & Sac. Scripturæ, quæ manifeste negat Humanitati Christi effectum formalem volentis à volitione Divinâ, ut patet ex illis verbis Lucæ 22. v. 42. *Non mea voluntas, sed tua fiat*. Eadem autem est ratio de Cognitione divinâ, quia neutra Humanitati immediate unitur. Confirmatur. Nulli creaturæ intellectuâli denegatur cognitio proportionata suo intellectui. Ergo neque Christo, ut Homini.

XX. Alteram Beatificam habuisse Christum tanquam hominem quoad animam, omnes tenent Doctores teste Arriaga Tom. de Incarn. D. 36. num. 2. & quidem ante Resurrectionem, imò statim in primo instanti conceptionis; non enim erat ulla ratio tardius conferendi, cum non sit collata in præmium, sed tanquam debita Filio Naturali, cui debetur visio sui Patris & Hæreditatis possessio; Siquidem Mors Patris non erat expectanda, sicuti in humanis; corporis autem gloriam suspendit Christus, donec pro nobis patiendo satisfecisset, licet eam subinde emicare permiserit, ut in monte Thabor. Differt hæc visio Beata ab alijs generibus scientiarum per suum objectum formale, quod est ipse Deus clarè visus, & in eo tanquam in medio, creaturæ velut objectum materiale.

XXI. Quare Christus per istam Scientiam vidit i. omnia, quæ sunt formaliter in Deo, cum etiam ceteri Beati eadem in Verbo videant ex communi T. 2. Plurima possibilia, non tamen omnia. Ratio prioris est, quia ex communi DD. sententia Beati in Deo cognoscunt aliqua possibilia: Ergo cum eò magis cognoscatur effectus, quò perfectior est causæ cognitio, & hæc in Christo longè perfectissima fuerit, quam plurima possibilia Christus in Deo cognoverit, necesse est. Ratio posterioris est. Quia cognitio omnium pos-

sibilia in Deo nec possibilis est, cum aliâ Deus comprehenderetur juxta S. Augustinum Epist. 112. c. 8. quod fieri non posse, ex Fide tenemus: nec pertinet ad statum Christi; quippe decens est, scientiam Christi circa res creatas non tantum intensivè, sed etiam extensivè superari ab increata Dei Scientia, præsertim necessaria, atque adeo scientia increata Deipossit etiam quoad nova objecta semper perfectius & perfectius participari à quacunque scientia saltem de factò creata. 3. Vidit per eandem scientiam Beatificam omnes res præteritas, præsentis, & futuras in suâ quaslibet temporis differentia. Ratio est, tum quia Christo concedenda est omnis perfectio, ipsius statui aut decretis Dei non repugnans, tum quia ex communi Auctorum singuli Beati clarè & distinctè cognoscunt in Deo, quidquid ad suum statum pertinet; aliâ non sunt planè contenti nec ex omni parte felices. Atqui ad proprium statum & dignitatem Christi etiam ut Hominis spectant omnes omnino creaturæ, præteritæ, præsentis, & futuræ cum ipse sit Caput & Causa finalis omnium prorsus creaturarum. Ergo &c.

XXII. Tertia Scientia est Infusa, quæ cognoscuntur res creatæ in se seu proprio genere, & per species proprias. Hanc scientiam per se infusam ac supernaturalem Christum etiam habuisse, & quidem à primo instanti Conceptionis, communis est DD. sententia cum S. Thoma 3. P. Q. 9. art. 3. & q. 11. tota. Nam cum res supernaturales clarè & intuitivè extra Verbum cognosci possint, non est negandum, quin eo modo à Christo cognoscantur, cum hoc ad majorem ipsius perfectionem conducat. Cognovit igitur per istam Scientiam, primò plurimas res merè possibiles. Secundò res naturales & quidem omnes tam existentes etiam secretissimas hominum cogitationes & affectus, quam præteritas & futuras, liberas quoque vel aliter contingentes, imò nonnullas saltem ex futuris conditionatis. Tertiò supernaturales v. g. gratiam sanctificantem, habitus & actus supernaturales, Unionem hypostaticam &c. Quarto mysteria gratiæ & Dei decreta. Unde Apocal. 5. v. 9. dicitur, *Reserasse sigilla libri, in quo erant descripta futura*. Deum autem quidditivè & in se ipso per hanc scientiam non cognoscebat, cum sit extra objectum istius scientiæ, sed solum extrinsecè in alio ac per species Ratio jam est insinuata, desumpta scilicet ab officio & excellentia Christi. In usu hujus scientiæ infusæ necesse non fuit, ut Christus se ad phantasmata converteret, quia utebatur speciebus infusis, quæ ut non erant à rebus sensibilibus acceptæ, ita independenter ab ijs, earumque phantasmatis agebat, quamvis etiam speciebus naturalibus & per phantasmata aquisitis circa objecta naturalia uti potuerit.

XXIII. Quarta & ultima scientia est Aquisita, quam fuisse in Christo, sumitur tum ex illo D. Pauli ad Hebr. 4. v. 15. *Non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia*. Quasi diceret cum expertus fuerit omnes nostras miseras, facile compati potest &c. Tum ex eo, quod Christus sensibus fuerit usus eodem modo, quo reliqui homines, & consequenter per illos actus acquisiverit notitias aliquas permanentes, quas vocamus scientiam Aquisitam. Cognovit igitur Christus per hanc Scientiam objecta sensuum externorum;

item substantias materiales per species alienas, & substantias spirituales per species rerum materialium; sicut cognoscuntur à nobis. Rursus omnia secreta cordium, omniaque existentia. Demum probabiliter aliqua ex rebus possibilibus per species sumptas ex rebus nunc existentibus; etenim instar harum manifestari ipsi à Deo possunt. Ratio omnium est; quia ita fieri potest, estque ad dignitatem Christi. Cæterum species eorum objectorum, quæ successu temporis (juxta varias occasiones, in quibus extiturus Christus à Deo prævidebatur) per sensus cogniturus erat, non fuerunt infusæ, sed illas acquisivit, ut constat ex verbis ad Hebræos 5. v. 8. *didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam*; quod non subsisteret, si Christus decursu temporis & exercitio actus nullam scientiam acquisivisset; species autem illorum objectorum, quorum decursu temporis illas prævidebatur non acquisiturus; per accidens fuerunt Christo infusæ. Atque hanc scientiam absolute vocamus Acquisitam, sicuti priorem experimentalem. Fundamentum est; quia non debemus Christo negare eas cognitiones naturales, quas alijs hominibus concedimus. Atqui eas non poterat per se acquirere. Ergo debuit illas species habere per accidens infusas. Plura de scientia Christi videri possunt apud Bellarm. lib. 4. à cap. 1. & Scholasticos.

XXIV. *Quintò.* Voluntas Christi fuit prorsus impeccabilis, ut manente Unione hypostaticâ etiam per absolutam Dei Omnipotentiam peccare non potuerit, sicuti communiter tenent Theol. & Patres, quos magno numero recitat Suarez. de Incarn. D. 34. Sect. 2. & alij. Ratio desumitur ex summa Sanctitate, quæ Humanitati per unionem Verbi communicatur; iste enim effectus formalis videtur omnino repugnans etiam divinitus cum omni peccato; siquidem oppositio summa cum peccato sine dubio est perfectio intra genus sanctitatis: est eadem absque contradictione excogitabilis. Ergo oppositio ista debet eidem sanctitati concedi. Unde confirmatur prædicta ratio. Sanctitas illa divina habet essentialem oppositionem in se cum peccato. Ergo, cum communicet Humanitati suum effectum formalem, debet etiam oppositionem prædictam eidem communicare ita, ut in sensu composito formæ sanctificantis implicet illi inesse ullum peccatum. Nihilominus Christus fuit liber in suis actionibus, non quidem per indifferentiam inter bonum & malum, sed tantum inter plura bona, ut posset eligere, quod vellet; quæ libertas licet extensivè ratione objecti restrictior: tamen intensivè respectu potentia fuit multò perfectior; quippe posse peccare non est perfectionis, sed potius imperfectionis, sicuti Deus liberissimus non potest peccare, nec est indifferens ad bonum & malum, sed tantum ad bonum hoc vel illud.

XXV. Sed hinc surgit gravissima quæstio, quæ mirè torquet Doctores, quomodo scilicet Christus, si peccare non potuit, habuerit liberum arbitrium? Hæretici nostri nihil circa eam movent, ideòque & nos eandem exactius disputandam Scholasticis relinquimus; duo solum breviter insinuantes, ne perinde ac Sectarij ignavi & ignorantibus appareamus, sed illos instruamus.

XXVI. *Primum.* In Christo fuit Libertas. Ita omnes Catholici DD. habenturque apertè in Scri-

ptura Isaïæ 7. v. 15. *Butyrum & mel comedet, ut fiat reprobare malum, & eligere bonum*; eligere autem est formalis actus libertatis; & hunc fuisse in Christo ab infantia; observant Patres & Interpretes in cit. loc. Isaïæ. Accedit quod Libertas ad utrumque sit magna perfectio Naturæ Rationalis, & sit proprietas communis hominibus, omnique reprehensione carens, & ad merendum omnino necessaria. Ergo in Christo fuerit necesse est, cum perfectam Naturam rationalem, & perfectissimum meritum haberet.

XXVII. *Alterum,* quod est pro concilianda libertate Christi cum præcepto. Præcepta Christo quæ Homini tantum in genere præscripserit, quid agendum; aut quid patiendum foret: in particulari autem non determinaverunt, neque omnes circumstantias extrinsecas loci, temporis, &c. (Saltem quoad indivisibile) neque intrinseca motiva formalia virtutum, ex quibus operaretur, neque certos actus individuos; proinde in horum omnium electione integra Christo manit Libertas. Ita expressè S. Thom. in 3. P. Q. 18. art. 4. ad 3. & plerique Theologi, quos refert & sequitur Arriaga in 3. P. D. 42. Num. 39. Atque hæc sententia etiamnum Romæ docetur, ubi & dum istud scribo. Ratio prioris est. Tum quia Sac. Scriptura nusquam refert ullum præceptum cum omnibus circumstantijs latum; neque nobis licet confingere. Tum quia, ut discurret Ruiz Tom. de Scientia Dei D. 74. S. 5. n. 4. non est prudentis Gubernatoris, omnes circumstantias facti subdito præscribere, neque quidquam ejus arbitrio relinquere. Ergo non est præsumendum, Christo id accidisse.

XXVIII. Ratio posterioris est. Tum quia, licet talis indifferentia non tollat necessitatem operandi in genere circa tale objectum prosequendum vel fugiendum, relinquit tamen indifferentiam in particulari, quæ si non sufficeret libertati, nulla prorsus esset libertas in rerum natura; siquidem omnis voluntas tam divina, quam creata in genere est determinata ad bonum in communi, ut nihil nisi bonum possit appetere, nec quidquam ut bonum odisse; imò nunquam potest ab actuali appetitione in communi cessare, ut tradit idem Author de voluntate Dei D. 4. Q. 3. n. 3. alijque T. T. Tum quia SS. Martyres simpliciter, & sine addito liberè dicuntur pro Christo mortui, quantumvis physicè non fuerit in eorum potestate, mortem penitus evitare, utpote quam aliàs tandem ex necessitate Naturæ subire debuissent; dicuntur, inquam, absolute simpliciter & sine addito liberè mortui, & non tantum secundum quid, id est, quoad aliquas solum circumstantias loci, temporis, &c. Ergo similiter Christus Dominus dici potest simpliciter liberè mortuus, etiamsi non potuerit physicè transgredi præceptum, ac proinde non mori, nec vitare mortem; sed tandem istam pro genere humano subire debuisset.

XXIX. Huic Sententiæ nostræ tria maxime obstare videntur breviter expedienda. *Primum.* Circumstantiæ etiam sunt præceptæ Joan. 14. v. 31. *sicut mandatum mihi dedit Pater.* Joan. 13. v. 1. *Sciens Jesus, quia venit hora ejus.* Respon. cum Tanner de Incarn. D. 1. q. 6. n. 146. & alijs, sensum priorum verborum ex Scriptura esse, nihil fuisse à Patre præceptum, quod Christus non exactissime fasset, ut particula *sicut* non plus denoter, quam

quàm præceptum est : posteriorum verò, venisse horam passioni ac morti liberè à Christo destinatam, ut patet ex verbis S. Chrysostomi Hom. 84. in Joan. *In potestate morientis erat, ne prius, quàm ipse vellet, moreretur.* Similia habent alij Patres.

XXX. *Secundum.* Antiqui Patriarchæ non dicuntur meruisse Incarnationem, sed tantum aliquam illius circumstantiam, etiamsi accelerationem seu ejus anticipationem meriti fuerint. Ergo similiter Christus ex liberâ anticipationem non debet simpliciter dici, liberè mortuus. Respon. negando Consequentiam. Ratio disparitatis peti debet ex diverso loquendi modo in diversis materijs, ut agnoscit Cardinal. Lugo de Incarnat. D. 96. n. 91. Nam revera martyres simpliciter liberè vitam pro Christo dedisse dicuntur, etiamsi ipsi mors quoad substantiam jam aliunde fuerit statuta.

XXXI. *Tertium.* Libertas hæc temporis, loci, motivi, individuationis, & similium circumstantiarum nullius est momenti in rebus moralibus idque in proposito absurdè efficit, ut nullæ Christo debeantur gratiarum actiones, quod simpliciter pro nobis fuerit mortuus, sed tantum, quod tali tempore, loco, & tali motivo. Respon. 1. has circumstantias augere libertatem, & hoc satis esse ad propositum nostrum, cuiuscunque deinde momenti sint. Cæterum nos cum Arriaga potissimum intendimus circumstantiam temporis, & ab hujus notabili anticipationem mortem Christi absolute liberam astruimus, licet cæteras (si modo notabiles sint, & non merè extrinsecæ) non rejiciamus. Respon. 2. negando non deberi Christo laudem & gratias, quod pro nobis sit mortuus; Nam sicuti laudamus Martyres non tantum propter circumstantias suæ mortis, sed etiam specialiter propter mortem ipsam, ita pari jure laudare possumus Christum ob mortem pro nobis obitam; esto eam à Patre impostam non potuerit non acceptare, nec totaliter & pro omni tempore evitare. Ratio desumitur ex eo, quod actus non spectetur secundum aliquas rationes præcisè, sed ut contractus ad has inferiores rationes, & in his circumstantijs positus; Unde humano modo simpliciter liber aestimatur & dicitur, cui loquendi modo etiam Sacra Scriptura se accommodat ad Philip. 2. v. 8. *Isaiæ 53. v. 10.* & alibi mortem Christi absolute liberam appellans.

XXXII. *Sexto.* Omnes reliquæ Potentiæ externorum & internorum sensuum ipsæ quoque passionis (quæ dicuntur actus appetitus sensitivi cum aliqua corporis alteratione conjuncti) in communi de his loquendo, fuerunt quidem in Christo, ut colligitur ex Sac. Scriptura, quæ hujusmodi affectus tribuit Christo: non tamen eodem modo, sicuti sunt in nobis, sed cum triplici hac differentia, ut notat Cardinal. Lugo de Incarn. D. 22. n. 3. 1. ex objecto, quia nunquam ferebantur in illicita. 2. ab effectu, quia rationis usum nunquam perturbabant. 3. à principio, quia nunquam sine præscitu intellectus & voluntatis surgebant; unde Joan. 11. v. 33. dicitur, *se ipsum turbasse.* Quare Christus non habuit etiam fomitem, qui cum sit inclinatio appetitus in id, quod est contra rationem, perpetim nos vexat, & involuntarijs motibus ad malum incitat, nec rationis imperio parat; hinc assidua lucta inter

carnem & Spiritum: in Christo autem fuerunt omnia pacatissima, & omnia optime subordinata. Sustulit autem prædictum fomitem in Christo tum Visio beatifica ita occupans animam, ut imaginatio non posset agere. tum externa protectio ac custodia Dei, vel concursus objectorum rationi adversantium impediens, vel illis etiam præsentibus suum concursus negantis, idque exigente summâ Christi Sanctitate, ut præter alios docet Vafq. in 3. Disp. 61. c. 8.

XXXIII. *Septimo.* Christus statim fuit Sanctus, hoc est, Amabilis à Deo amore amicitiae, imò sanctissimus non solum per gratiam infusam accidentalem seu habitalem, sed etiam per Divinitatem, quæ est infinita & essentialis Sanctitas; siquidem tam ipsa Personalitas Verbi, quàm Essentia divina seu Deitas Humanitati Christi fuit unita; illa immediatè: hæc mediatè, & utraque Sanctitatem Humanitati formaliter & physice contulit. Nam Personalitas Verbi etiam ut distincta à Deitate est perfectio divina amore infinito digna, cum sit infinite pulchra, ac proinde reddidit Humanitatem omni amore ac visione beatâ dignam, constituitque consequenter hæredem regni &c. Deitas verò seu Essentia divina prout etiam formaliter distincta à Personalitate verè sanctificat; quia per eam Humanitas inungitur. Danielis 9. v. 24. & Deificatur, ut loquitur Concilium Florent. in decreto unionis. Ista autem unctio vel unguentum juxta SS. Patres nihil est aliud, nisi Sanctitas; Deificatio quoque minus esse non potest, quàm sanctificatio, seu amabilitas illa, propter quam Christus, quæ homo, amore amicitiae fuit amatus. Unde Christus deinceps in Sanctitate nec quidquam augmenti accepit, ut innuit Scriptura aiens. Luc. 1. v. 35. *Quod nascetur ex te Sanctum,* hoc est, sanctissimum, *vocabitur Filius DEI.* Ratio esse potest. Tum quia status beatitudinis, quem Christus jam tunc in anima obtinebat, varietatem gratiæ exclusit. Tum quia omnis gratia habitualis est connaturalis proprietatis statim ab initio debita unioni Hypostaticæ seu potius Personalitati unitæ.

XXXIV. *Octavo.* Omnes Actiones Christi, quas liberè exercuit, fuerunt supernaturales, & meritoriae. Ratio est. Tum quia semper ex supernaturali motivo amoris profectæ sunt. Tum quia Christus plenus fuit gratiâ & Sanctitate: nec ad meritum requiritur aliud, quàm restitudo & libertas actionis, & Sanctitas personæ, quæ sit adhuc in statu viatoris, sicuti Christus in hac vita fuit, tamen si fuerit simul etiam Comprehenfor.

XXXV. *Nono.* Christus fuit valde potens in Sermone & opere, & efficax in dicendo, ut dicitur Luc. 24. v. 19. de JESU Nazarenò, *qui fuit vir Propheta potens in opere & sermone.* Matth. 7. v. 19. *erat enim docens eos, sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum & pharisæi.* & Joan. 7. v. 46. *nunquam homo sic locutus est, sicut hic homo;* nempe habuit vim commovendi animos hominum non solum exteriori verborum sono aures pulsando, sed etiam interiori per actualis gratiæ infusionem & inspirationem, illuminando intellectum & flectendo voluntatem. Ejectio illa vendentium in templo, de qua Joan. 2. v. 14. & Matthæi 21. v. 11. quantæ potentiæ erat opus? de quo Hieron. apud Maldonatum in citatum locum scribit: *Pleriq; arbitrantur, maximum esse signum, quod Laza-*

rus resuscitatus sit: quod cæcus ex uero lumen accepit: quod ad Jordanem vox audita fuerit Patris: quod transfiguratus in monte gloriam ostenderit triumphantis: mihi inter omnia signa, quæ fecit, hoc videtur mirabilis esse, quod homo unus, & illo tempore contemptibilis, & in tantum vilis, ut postea crucifigeretur, Scribis & Phariseis contra se sevientibus, & videntibus lucra sua destrui, potuerit ad unius flagelli verbera tantam eicere multitudinem, mensasque subvertere & cathedras confringere, & alia facere, quæ infinitus non fecisset exercitus. Ignem enim quiddam & sidereum radiabat ex oculis ejus, & Divinitatis Majestas lucebat in facie.

XXXVI. Ex quibus omnibus patet, quanto Christus nobis præstantior, & quanto honore & reverentiâ dignus sit etiam quâ Homo. Si omnium Sanctorum virtutes & merita in unam massam colligerentur, non æquarent ejus Sanctitatem juxta trutinam divinæ Justitiæ, quæ reddidit unicuique juxta opera ejus. Math. 16. v. 27. Unde Theologi unanimiter docent, merita Christi fuisse simpliciter infiniti valoris, id quod indicat etiam Clemens VI. Papa Extrav. unigenitus, de penitentia & remissionibus. Ubi asserit, thesaurum, quem Ecclesia habet ex Meritis & satisfactionibus Christi, non posse exhausti, vel minui; quia merita illius sunt infinita, adeo ut propter unionem ad Verbum una gutta Sanguinis sufficere pro redemptione totius generis humani. Ita Catholici sentiunt honorificè simul & verè de Christo: & tamen hæretici calumniari audent, nos Christum parvi facere, & ejus gloriam diminuere &c.

PARS POSTERIOR

ERRORES HÆRETICORUM.

XXXVII. Error Primus est Cherinthianorum & Ebionæorum, Beatissimam Virginem Mariam nec in Conceptione Virginem fuisse: Joviniani apud D. Augustin. de hæresibus cap. 8. eandem pariendo fuisse corruptam: Helvidij, illam post partum Josepho consuevisse. Consentiant ex Calvinistis Petrus Martyr in cap. 4. ad Rom. & Beza lib. de omni-præsentia Carnis, rati B. Virginem in partu Virginitatem amisisse, quod etiam indicat Erasmus in Annot. ad illud Luc. 2. v. 23. Omne masculinum adaperiens vulvam Sanctum Domino vocabitur. Nituntur his argumentis ex Script. petitis. 1. Math. 1. v. 18. Antequam conceperent, inventa est in utero habens. 2. ibidem v. 25. & non cognoscebat illam, donec peperit filium suum primogenitum. 3. Luc. 2. v. 4. Joseph vocatur Pater Christi. 4. Joan. 2. v. 4. B. Virgo Maria vocatur mulier. ibidem v. 12. fit mentio fratrum Christi.

XXXVIII. Error iste refutatur ex perpetua Fide & Traditione Ecclesiæ, quæ semper veluti hæreticos detestata est omnes, qui Beatissimæ Virginis Mariæ perpetuam & illæsam Virginitatem negarunt; quasi verò Virgo Castissima sui voti oblita fuerit, de quo apud Michaëlem Archangelum Lucæ 1. v. 34. protestatur, virum non cognosco, id est, nullum carnale commercium cum viris habeo non solum in præsentem, sed etiam in futuro; loquebatur enim de conceptu futuro Filij DEI;

cumque intellexisset, Virginitatem Deo adeo charam esse, ut ejus conservandæ gratiâ inauditum miraculum patraret, quis credat, illum tam vilipendisse virginitatem, ut mox eam pessum dederit? De proposito & voto virginitatis videri potest Tanner Tomo 3. D. 2. q. 1. dub. 5. Reijcit idem error non tantum, ut injuriosus Beatissimæ virginis, sed etiam honori Christi in Nativitate sua parum conformis. Videri potest Valentia in cit. Tomo Controversiarum à fol. 401. Fundamenta Adversariorum futilia sunt ac nullius momenti.

XXXIX. Respon. ad 1. Math. 1. adverbium antequam significare, nonnunquam ea tantum, quæ secutura cogitabantur, licet secuta non sint, ut si de aliquo dicitur, mortuus est, antequam penitentiam faceret. Ad 2. Lucæ 2. voculam donec denotare solum, quid ante factum non sit, etiam si nec postea acciderit; sicut etiam primogenitus dicitur, ante quem non fuit alius; esto etiam nullus sit secutus. Ad 3. ibidem Josephum vocari Patrem, non verum & naturalem, sed nutritium & putativum. Ad 4. Joan. 2. B. Virginem dici mulierem sumpto hoc vocabulo per consuetam phrasin hebraicam pro qualibet fœminâ. Ad 5. ibidem fratres Christi vocari cognatos; idem secundum phrasin Scripturæ etiam in Scholis passim receptam.

XI. Rectè addit Tanner loc. cit. dub. 4. perpetuam Virginitatem Mariæ, quantumvis ex ipsa Scriptura per se non satis probetur, merito tamen inter Traditiones Ecclesiasticas recenseri, sicut etiam in Colloquio Ratisbonensi Sess. 10. contra Lutheranos Ministros Catholici Doctores defenderunt.

XLI. Non obstat, Tertullianum lib. de Carne Christi in fine scribere: Virginem patet facti corporis lege peperisse, & eam fuisse virginem, quantum à Viro, non quantum à partu. Item testimonia aliorum PP. quibus indicatur, corpus B. Virginis in partu fuisse referatum. Respon. Tertullianum non curandum, cum in alijs quibusdam rebus aberrarit, ut bene notat Lirinensis Lib. adversus hæresum novitates: alios Patres alibi sufficienter se explicare, quod non de verâ & formali corporis apertione loqui voluerint, sed solummodo quasi quoad effectum, ut idem sit, quod pervium habere uterum, & per illum sine impedimento transire. Ita enim Hierony. ait, contra Helvidium: Solus Christus clausas portas vulvæ Virginalis aperuit; quæ tamen clausæ jugiter permanferunt. Et Gregor. Nissen. Hom. de occurso Domini apud Surium in Festo Purificationis ait: Solum ipse ineffabiliter conceptus non prius Virginalem vulvam aperuit, signacula virginitatis illæsa conservans etiam post processum admirabilem. eodem modo loquuntur alij ac nominatim Damasc. lib. 4. Fidei c. 25. Quemadmodum, inquit, qui conceptus est, Virginem concipientem servavit illæsam, sic & natus ipsius virginitatem servavit illæsam. Solus transivit per eam, clausam servavit. Manet igitur, & post partum Virgo, & semper Virgo. Ubi apparet alludere SS. PP. ad illud Ezechiel 44. v. 2. de porta orientali clausa, & tamen pervia.

XLII. Error secundus (si non contra veritatem fidei, saltem contra communem Catholicorum sensum) est, Christum fuisse abjectâ & despicibili formâ. Ita nonnulli apud Valentiam Tom. 4. D. 1. q. 14. punct. 2. Inducti ex uno alterove Sacra Scriptu-

ræ textu, nempe Isaïæ 53. v. 2. *Vidimus eum, quasi despectum & novissimum virorum.* Psal. 21. v. 7. *Ego autem sum vermis, & non homo: opprobrium hominum, & abjectio plebis.* Verùm hinc aliud non evincitur, quàm in passione & cruciatibus Christum habuisse formam minimè pulchram: ante istam autem fuisse speciosum, non obscurè conici ex illis verbis Psal. 44. v. 3. *speciosus formâ præ filiis hominum.* Et Cantic. 5. v. 10. *dilectus meus candidus & rubicundus.* Interim non diffiteor, istiusmodi loca etiam aliter exponi posse. Nam illud psalm. 44. intelligunt de divinitate Basilii, & Cyrilli: item de ornamentis animæ Hierony. & Theodoret. Et descriptio illa Iponfæ similiter potest figuratè intelligi de spiritalibus Christi virtutibus. Nihilominus etiam rectè scholastici prædicta Scripturæ loca accommodant ad formam corporis, cum absolute absurdò ad litteram sic intelligi possint. Nolui tamen inde errorem hunc absolute dicere esse contra fidem.

XLIII. Respon. ad 1. textum. Isaïam loqui de forma Christi, quam habuit in cruciatibus. Ad 2. in Canticis dici Christum secundum humanitatem Candidum innocentiam: Rubicundum verò sanguine, quem in passione effudit. Patres, qui formæ decus Christo etiam negarunt, intelligi debent vel de deformitate, quam habuit Christus in ipsa passione, ut Clemens Alexandr. & Athanas. vel de ignobilitate ipsius humanæ naturæ comparatæ cum Divinitate, &c. Quo pacto videntur locuti Tertul. Cyrillus, Basilii, &c. Videatur Cornelius à Lapide in caput 5. Cantic. v. 10. cit.

XLIV. Error tertius est. 1. Anima Christi non ita repleta fuit omni scientiâ ab ipsa sui creatione, ut non potuerit in scientia proficere. Ita Lutherus, in Concone de Natali Domini, ubi ait, *Christum non concubet tempore intellexisse omnia.* Et Calvinus in cap. 24. Matth. sic scribens: *ter & quater insanus foret, qui se gravatim ignorantiam submitteret, quæm ne ipse quidem filius Dei nostrâ causâ subire abnuir.* Lutherum sequuntur omnes Lutherani apud Gerhardum 1. 2. part. 1. à fol. 306. Calvinum verò omnes ipsius Alectæ apud Amesium Tom. 1. à fol. 77. Præverunt hos Zvinglius in confessione ad Carolum V. A. 1. affirmans, *Christi sapientiam paulatim crevisse.* Et multò ante Agnoitæ, quorum meminit D. Gregorius L. 8. Epist. 42. Nituntur triplici maxime S. Scripturæ loco. Primus habetur ad Hebr. 2. v. 17. *debut per omnia fratribus similis fieri.* Et c. 4. v. 14. *non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum per omnia pro similitudine absq. peccato.* Secundus habetur Luc. 2. v. 40. *crefcebat & confortabatur Spiritu plenus scientiâ, & gratia Dei erat in illo.* Et v. 52. *Et Iesus proficiebat ætate, sapientiâ & gratiâ apud Deum & homines.* Tertius habetur Marc. 13. v. 32. *de die autem illo vel hora nemo scit, neq. Angeli in Cælo, neq. filius, nisi Pater.* Addi potest illud Luc. 22. v. 43. *apparuit autem illi Angelus de Cælo confortans eum; qui proinde videtur illi aliqua ad consolationem exposuisse.*

XLV. Error iste non minùs S. Scripturæ ac Patribus, quàm rationi contrarius honorem Christi valde imminuit, dum ignorantiam illi impingit, Joan. 1. verbum caro factum dicitur v. 15. *plenum gratiæ & veritatis.* Quomodo ergo defectum notiæ competentis unquam habuit? Ubi enim est plenitudo scientiæ, ibi non est locus errori & defectui notiæ. S. August. L. 15. de Trinit. c. 26.

absurdissimum est, inquit, dicere, Christum anno trigesimo accepisse Spiritum Sanctum; cum ejus præcursor accepit in utero Matris sue. Et rectè, quippe absurdum est, animam Sapientiæ fuisse quodammodo insipientem, & cum impletio Spiritus atque unctio cum omni cœlestium donorum copia (quam S. Script. Isaïæ 11. v. 2. Psal. 4. v. 8. & alibi frequenter de Christo affirmat) facta fuerit in primo conceptionis instanti, quomodo Christus ab illo puncto proficere in scientiâ, & aliquam ignorantiam habere potuit? Certè Damasc. L. 3. c. 22. scribit, *eos non credere incarnationem, qui credunt illam animam paulatim profecisse.*

XLVI. Ait Amesius Fol. 70. sicut Natura divina in ipso comprimebat aliquo modo, & occultavit suam Majestatem in humilitate Christi, ne exereret suam dignitatem, quæ postea apparuit in exaltatione, sic etiâ cohibebatur Spiritus ille sapientiæ, ne statim in perfectione, sed paulatim pro ratione statûs Christi exereretur. Verùm grandis inter utrumque est disparitas. Nam occultatio illa tantum serviebat ad apparentiam externam: & quantum ad mysterium Redemptionis per corpus visibile & passibile peragendum erat utilis; quid autem utilitatis conferebat ignorantia, & interior omnibus ignotus scientiæ defectus? nihil profus. Vnde occasionem sumperunt Patres & Doctores indubitatè affirmandi, Christo concedendam esse omnem perfectionem, quæ ipsius statui, aut decretis Dei non repugnat, ut supra jam insinuavimus. Atqui plenissima scientia à primo statim conceptionis instanti minimè repugnat vel statui Christi, vel divinis decretis. Ergo hæc ipsi concedenda est. Confirmatur ratione, quam priori parte adduximus, scilicet quod Christus ab Incarnationis primo instanti fuerit Filius Dei Naturalis, & hæres omnium honorum patrum absquæ expectatione paternæ mortis succedens: item quod constitutus fuerit caput Angelorum & Hominum, utique non minus ornatum minusquæ sapiens, ac sint membra. Ergo Christus à primo conceptionis instanti ita plenus fuit scientiâ, ut juxta præsens decretum crescere non potuerit. Argumenta in oppositum debiliora sunt, quàm ut Christo plenissimam scientiam eripere, & de sapiente ignorantem facere possint.

XLVII. Respon. Ad 1. ex communi interpretum S. Scripturæ, & D. D. sententia, cum excipitur peccatum, intelligi quoque exceptos simul omnes defectus, morbos, ignorantiam, &c. Qui non erant utiles Redemptioni: Item cum dicitur, Christus per omnia assimilari, nomine omnium intelligi, quæ ad perfectionem Naturæ pertinent, vel ad Redemptionem conducunt, alioquin non potuisset nobis constare, Christum verum esse Hominem, ac nobis similem.

XLVIII. Ad 2. Jesum profecisse scientiâ quoad usum; quia quò grandior fiebat, eò perfectiora opera edebat. Item quia successu temporis cognitionem quandam experimentalem proprijs actibus sibi comparabat. Ita Origines, Hierony. Nazian. Theophilaët. Damascen. & communis sententia P. P. ac D. D. apud Tirin. in locum cit. Urgent Sectarij, Christum eo modo profecisse scientiâ, quo modo staturâ, paulatim scilicet. Sed hæc est voluntaria ipsorum interpretatio, & ab allatis P. P. & omnibus Catholicis D. D. rejecta. Sicuti ergo Sol, quo magis ascendit versus medium cælum, tantò magis dicitur proficere in lumine & calore,

calore, non quod in se fiat lucidior & calidior, sed quia magis magisque apparet ejus virtus, ita sapientia & scientia Christi cum ætate & statura crevit, hoc est, magis magisque emicuit & se prodidit.

XLIX. Cæterum quando ex Script. Joan. 10. v. 16. & Ephes. 4. v. 7. &c. dicimus, Christum plenum sapientiâ & scientiâ, imò redundantem ac sine mensura, non volumus insinuare, scientiam animæ Christi communicatam fuisse infinitam, sed solum id asserimus, quod Adversarij negant, scilicet Christum proficere non potuisse in scientia eò, quod acceperit eam plenè abundanter & sine mensura: alij autem de plenitudine ejus accipiant cum mensura.

L. Ad 3. Particulam nisi excludere solum alias personas in divinis, quando & ubi occurrit oppositio, uti fit in Relationibus & Subsistentijs Relatiivis, atque Actibus Notionalibus: Scientia autem est quid absolutum, & essentialè, ac proinde omnibus Personis commune. Quod ergo Filius dicatur hic ignorare diem ac horam extremi Judicij, exponendum est de Filio, ut est homo, seu secundum humanam Naturam ejus; non quod verè ac profus ignoret horam & diem illam etiam sic spectatus, sed quod ignoret tanquam legatus à Patre ad nos missus; scilicet eo modo ac lege, ut eandem revelare hominibus possit; quemadmodum Legatus conscius decretorum Regis sui, si sciat, nolle Regem aliquid propalatum, rogatus, ut aperiret id, potest reponere, se illud nescire; simili modo Joan. 15. v. 15. dicit Christus: *omnia quecumq; audivi à Patre meo, nota feci vobis*; nempe omnia, quæ ut Legatus à Patre audivi, ac vobis communicanda accepi. Vide Maldonatum in Matth. 24. v. 36. Ubi ait, aliquando hunc locum Patribus accidisse difficilem contra Arianos disputantibus, & post varias interpretationes tandem asserit, Christum solum innuere, quod officium suum non sit scire; quia scilicet ut Legatus ad nos non audivit illud à Patre nobis revelandum.

LI. Ad id, quod ultimò fuit objectum; Confortationem hanc, etiam si per eam Christus verè fuisset confortatus, ut nonnulli P. P. insinuant, fieri potuisse nudâ repræsentatione & propositione quarundam rationum, quibus leniri Christi dolor valebat; licet interim Christus nihil ab Angelo incognitum disceret, ut sentit S. Thom. 3. p. q. 12. art. 4. ad 1. Sed vero similis videtur, Christum ab Angelo reipsâ non fuisse confortatum, ut conjicitur ex verbis sequentibus Luc. 22. v. 43. & *factus in agonia prolixius orabat*: Nihilominus Christus dicitur ab Angelo confortatus, sive quia Angelus in modum confortantis seu consolantis apparuit, Christo interim nullum inde robur aut solatium percipiente: sive potius quia confortare in proposito nihil est aliud, quam fortitudinem ac potentiam Christo confutendo ac laudando tribuere, ut ex Chrysostomo sermone de Trinit. Epiph. hæresi 61. notavit Vasq. in 3. p. d. 56. n. 9. Sic etiam B. Virgo Lucæ 1. v. 46. ad initium cantici sui ait: *magnificat anima mea Dominum*, non propriè scilicet faciendo magnum, sed æstimando magnum.

LII. Error quartus est, Christum in Passione sua sustinuisse aliquod genus doloris homini proprium, puta desperationem doloris inferni, & damnatorum. Ita Calvinus L. 2. Instit. c. 6. §. 1. Ubi ait: *divos in anima cruciatus damnati & perditii hominis pertulit*, Et addit: *nihil actum erat, si corporeâ*

tantum morte defunctus fuisset Christus, sed opera simul precium erat, ut divina ultionis severitatem sentiret: Et l. 3. Instit. c. ult. docet, *nihil aliud esse penas damnatorum, quam terrorem & anxietatem conscientie, cogitantis, Deum sibi esse iratum & infestum*; & has penas Christum sustinuisse. Et in c. 27. Matth. dicit, *Christo elapsam esse desperationis vocem*. Et infra, *cum desperatione, inquit, luctatus est, non tamen victus*. Similia habent Lutherus in Psal. 22. Melanchthon in locis communibus capitulo de Filio. Brenzianus in 2. Actorum. Moventur aliquot Sacræ Scripturæ locis pravè intellectis 1. Isaiæ 53. v. 4. Ubi dicitur Christus à Deo permixtus. 2. Matth. 27. Ubi Christus v. 46. exclamavit: *Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti*! 3. Actor. 2. Ubi v. 25. de eo dicitur: *quem Deus suscitavit solutis doloribus inferni juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo*. 4. Psal. 17. v. 6. *Dolores Inferni circumdederunt me*.

LIII. Error hic, & omnia ex hæreticis allata planè impia sunt, monstrosa, & blasphema, quibus vel solis Calvinus desperationis & terribilis in mortis articulo indurationis penam justo Dei judicio promeritus est, de quâ Hieron. Bolsenus Medicus Lugdunensis in vita Calvini c. 22. demonibus, inquit, invocatis jurans, execrans, & blasphemans miserè expiravit, cujus illi testimonium perhibuere, qui decumbenti ad extremum usque halitum ministrarunt, imò hoc etiam, quod diem ac horam fuerit execratus, quam unquam studijs ac descriptionibus impendisset. Non mitius Dei judicium nec feliciorè exitum habuisse putandi sunt Lutherus, & alij. Refelluntur autem illorum frivola fundamenta. Tum ex dictis de summa innocentia & sanctitate ac perpetuâ Animæ beatitudine, quâ Christus fructus est. Tum ex valore infinito passionis ac mortis aliorumque meritorum Christi ad redimendum totum genus humanum, Tum ex toto contextu Sac. Scripturæ, ubi redemptio nostrâ nunquam attribuitur hujusmodi impij ac damnati hominis doloribus à Christo exantlatis, sed solummodò sanctissimæ ejus morti, & sanguini, ut singulariter patet ex Apocalypsi 5. v. 9. Ubi Sancti clamant: *dignus es Domine accipere librum & solvere signacula ejus, quoniam occisus es & redemisti nos Deo in sanguine tuo*.

LIV. Respondetur in specie ad 1. Isaiæ 53. Christum dici percussum à Deo, non quod illum oderit, sed quod illum pro nobis suâ permissione tradiderit occidendum, juxta illud ad Rom. 8. v. 32. *qui proprio Filio non pepercit, sed tradidit pro nobis omnibus*. Ad 2. Derelictum fuisse à Patre Christum, quia Deus Humanitatem ejus, cum facile eripere posset, summis penis & doloribus permisit afficiendam, ut sacrificium perficeretur, quo mundus redimendus erat, & conveniens erat; eam vocem à nobis auditam fuisse, ut intelligeremus, Christum verè gravissimos pro nobis dolores pertulisse. Ad 3. Solutis inferni doloribus idem esse, ac irritis inferni doloribus, non quibus teneretur Christus, sed ne teneretur; *quomodo*, inquit, August. Epist. ad Ephodiam *solvi possunt laquei venarum, ne teneant, non quia tenuerunt*. Ad 4. per dolores inferni, sive ad personam Davidis, sive Christi ea verba referantur, non posse intelligi nisi dolores mortiferos, & ex se ad infernum, hoc est, locum infernum mortuis deputatum, scilicet sepulchrum trahentes, in quem modum etiam prior locus explicari potest.

LV. Ex Catholica igitur veritate tenendum, Christum in Cruce nec passione sua universa desperasse, nec ad infernum descendisse ad luendam desperationis culpam. Nam verba illa *ut quid me dereliquisti, &c.* non continent desperationem, sed tantum admirationem divinæ permissionis, quod innocentissimo Filio tanta tormenta inferri permiserit, quam admirationem tollens statim subiungit: *longè à salute mea verba delictorum meorum q. d. non est mirum, Pater mi, quod me derelinquas in his doloribus, quia delicta totius mundi in me suscepi, ut postea Petrus Epist. 1. c. 2. v. 24. dixit, peccata nostra ipse portavit in corpore supra lignum; unde mox eximius actus spei eod. Plal. sequitur v. 20. Domine ne elongaveris auxilium tuum à me, ad defensionem meam respice &c.* seque exauditum gloriatur v. 55. *non averti faciem suam à me, & cum clamarem, exaudivit me &c.* Cur autem descenderit in infernum, limbum scilicet, patebit ex Controvers. sequenti. Quod si ad luendam desperationis penam Christus descendisset in infernum locum damnatorum, non tantum triduo, sed æternum ibi manere debuisset, cum desperation sit peccatum mortale æternæ morte dignum; neque per ignorantiam, vel indeliberationem excusari potuisset à mortali, cum omnes suos actus in potestate haberit. Quare Christus his hæreticis merito obijcere potest, quod olim Phariseis Joan. 8. v. 46. *quis ex vobis arguet me de peccato?* Ajunt, Christum peccasse, ut nos redimeret. Insignis planè redemptio; quid ineptius excogitari possit? Profectò vel hinc apparet, ex quo Spiritu nati sint Lutheranismus & Calvinismus; planè non ex vero, pio, ac Sancto Spiritu.

CONTROVERSIA XII.

UTRUM ANIMA CHRISTI
revera descendit ad Inferos?

Nos Catholici quatuor loca inferna communiter statuiamus 1. Carcerem damnatorum. 2. Purgatorium. 3. Limbum Patrum. 4. Locum puerorum cum peccato originali decedentium. Hæretici moderni unicum infernum agnoscunt, asseruntque, descensum istum localem Christi ad inferos otiosum esse figmentum.

PARS PRIOR.

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Christus secundum Animam, & quidem secundum Substantiam hujus revera descendit ad Infernum, intelligendo hoc nomine certum aliquem locum subterraneum. Ita omnes Catholici ex definitione Concilij Lateran. capitul. firmiter, de summa Trinitate, de Fide Catholica. Item ex Symbolo S. Athanasii, & Apostolorum, quantumvis olim hic Articulus non apud omnes Ecclesias in eodem Symbolo Apostolorum haberetur, ut notavit Bel-

larm. lib. 4. de Christo cap. 6. Probatur 1. ex S. Script. Math. 12. v. 40. *sicut Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus fuit: sic erit Filius DEI in corde (medio) terra tribus diebus & tribus noctibus.* ad Ephes. 4. v. 9. *quod autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit, primum in inferiores partes terre.* Et præcipue Plal. 15. v. 8. & Actor. 2. v. 27. *quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem &c.* Probatur 2. ex Patribus, quos fuse adducit Bellarminus Lib. 4. cap. 14. Sufficiant nobis unus & alter S. Ignatius M. in Epist. ad Trallianos: *verè, inquit, non hominum opinione crucifixus & mortuus est, videntibus caelestibus, terrenis, & 95. qui sub terra detinebantur.* Item descendit ad infernum solus, regressus autem est cum multitudine. Epiphani. in hæresi 69. contra Ariomitas sic scribit: *Volebat Deitas omnia perficere, qua ad passionis mysterium pertinent, & cum anima descendere ad inferna ad operandum salutem eorum, qui illic prædormierunt, sanctorum, inquam, Patriarcharum.* Probatur 3. varijs Congruentijs apud S. Thom. 3. P. 52. art. 1. placet præ alijs ista conformis Scripturæ & PP. Sicuti Christus potestatem suam ostendit in terra vivendo & moriendo, ita conveniebat, ut ostenderet in inferno, ipsum visitando & illuminando, ut sic in nomine JESU omne genus flectatur non solum Cælestium & Terrestrialium, sed etiam Infernorum ad Philip. 2. v. 10. Descendit autem Anima Christi ad Inferos, ait S. Doctor loco cit. ad 3. non eo genere motus, quo corpora, sed quo Angeli moventur.

II. *Doctrina secunda.* Christus descendit ad Limbum, qui aliàs vocatur sinus Abraham, ut animas Justorum ibi ante Christi ascensum detentas ex hoc loco educeret. Ita omnes Catholici, & definitur in Concilio Tolet. 4. can. 1. his verbis: *descendit ad inferos, ut Sanctos, qui ibi tenebantur, erueret, & devicto mortis imperio resurrexit.* Prima pars Probatur 1. ex Sac. Scriptura. Eccles. 24. v. 45. *Penetrabo omnes inferiores partes terra, inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino.* Plal. 106. v. 6. *Contrivit portas areas, & vinctos ferreos confregit.* Zacharie 9. v. 11. *In Sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu, in quo non est aqua.* Rom. 10. v. 7. *quis descendet in abyssum?* Ephes. 4. v. 9. *descendit in inferiores partes terre.* 1. Petri 3. v. 19. *His, qui in carcere erant Spiritibus veniens predicavit.* Ibid. cap. 4. v. 6. *Evangelizavit mortuis.* & ex cæteris locis priore doctrinâ allegatis. Hæc autem testimonia Sac. Scripturæ potissimum de limbo & Patribus in hoc reclusis, ac descensu in eum Sapientia Incarnata seu Christi animæ loquuntur, ut eadem intelligunt SS. Patres & Doctores, idque jure merito; quippe in hoc limbo Christus antiquos Patres dormientes, & in eo Sperantes illuminavit: in hoc contrivit portas areas, & vinctos ferreos confregit, ut nullos amplius retinere valeant captivos: ex hoc vinctos in Sanguine testamenti sui velut ex lacu, in quo non est aqua, emisit: in hunc denique limbum Christi anima veniens Spiritibus prædicavit atque evangelizavit; quæ omnia revera nec sepulchro, nec purgatorio, nec inferno damnatorum ergastulo conveniunt.

III. Probatur 2. ex Patribus. Tertullianus Lib. de Anim. c. 55. *Nec ante, inquit, ascendit in sublimiora caelorum, quam descendit in inferiora terrarum, ut ibi Patriarchas & Prophetas compotes sui faceret; habes & regionem inferorum subterraneam credere.*